

Cursusbeschrijving

Seksueel grensoverschrijdend gedrag bij mensen met een LVB

Drs. Bram le Grand

Centrum voor educatie en supervisie - 2015

Doelgroep en relevantie

Deze tweedaagse cursus is bedoeld voor professionals met academisch werk- en denkniveau, die in hun werk te maken krijgen met cliënten die een licht verstandelijke beperking hebben en seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen. Daarbij valt te denken aan onder meer (GZ-) psychologen en (ortho)pedagogen.

Er is in deze cursus aandacht voor de theoretische én praktische aspecten van seksueel grensoverschrijdend gedrag bij mensen met een LVB. Om hen te kunnen helpen is het immers nodig om, behalve over deskundigheid met betrekking tot seksueel grensoverschrijdend gedrag, ook over expertise aangaande LVB te hebben.

Gedurende de cursus ga je als deelnemer zelf ook aan de slag met je eigen casuïstiek, die wordt besproken met je medecursisten en de docent. Op die manier doe je niet alleen kennis en vaardigheden op, maar krijg je ook de kans om deskundige input te krijgen ten aanzien van je eigen worstelingen met mensen met een LVB en hun grensoverschrijdende seksuele gedrag.

Leerdoelen

Na het volgen van deze training heeft de cursist:

- Kennis over informatieoverdracht en kennisuitwisseling over SGG bij LVB en zwakbegaafde mensen;
- Reflectie op eigen normen, waarden en (verschillen in) grenzen ten aanzien van (deviante) seksualiteit;
- Inzicht verkregen in de invloed hiervan op het professionele handelen;
- Eigen SGG casuïstiek kunnen uitwisselen met medecursisten;
- Relevante basisvaardigheden kunnen oefenen.

Studiebelasting

Een gemiddelde deelnemer besteedt ongeveer 60 uur aan het doorlopen van deze cursus. Deze uren zijn als volgt verdeeld over studieactiviteiten:

12 contacturen

6 uur e-Learning

16 uur literatuur- / zelfstudie

4 uur take-home opdrachten / eigen casuïstiek

2 uur toetsing

Cursusleider

Deze cursus wordt gecoördineerd door **Drs. Bram le Grand**. Hij is klinisch psycholoog, orthopedagoog en gedragstherapeut.

Van 1981 tot 2014 heeft hij gewerkt bij Trajectum (voorheen Hoeve Boschoord), een behandelkliniek voor behandeling van licht verstandelijk beperkte en zwakbegaafde mensen met ernstige gedragsproblematiek. Vanaf 1995 heeft hij zich gespecialiseerd in diagnostiek en behandeling van LVB met seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Programma

Hier wordt kort weergegeven wat er in elke bijeenkomst behandeld wordt, evenals de manier waarop er te werk gegaan wordt. De cursus is opgedeeld in twee delen:

In het eerste deel worden de benodigde competenties van professionals die werken met seksueel grensoverschrijdend gedrag van cliënten uiteengezet. Er wordt daarnaast ruim aandacht besteed aan de belangrijkste kenmerken van LVB en aan theoretische modellen die het ontstaan en het in stand houden van seksueel grensoverschrijdend gedrag kunnen verklaren.

Het tweede deel gaat over diagnostiek, behandelmodellen en gesprekstechnieken bij mensen met deze dubbele problematiek.

Elk blok bestaat uit het opdoen van kennis via eLearning en het bespreken van en oefenen met die kennis op de cursuslocatie.

Deel 1

eLearning deel 1:

Basiskennis opdoen over seksueel grensoverschrijdend gedrag en LVB

Ter voorbereiding op het ochtendprogramma van de eerste bijeenkomst, doorloop je drie uur e-Learning over:

- Inleiding seksueel grensoverschrijdend gedrag bij mensen met een LVB
- De belangrijkste kenmerken van LVB
- Theoretische modellen van seksueel grensoverschrijdend gedrag

Hier wordt in de eerste bijeenkomst op teruggekomen.

In de elektronische leeromgeving vind je terug welke literatuur je bestudeerd dient te hebben voorafgaand aan de eerste bijeenkomst.

Bijeenkomst 1:

Ochtendprogramma: competenties professionals en kenmerken LVB

In het ochtenddeel maak je kennis met elkaar en de cursusleider. Daarna zal er gestart worden met het eerste thema. Er wordt kort teruggekomen op de onderwerpen die behandeld zijn in de e-Learning en is er ruimte voor vragen. De rest van de dag zal in het teken staan van kennisdeling en het verder verstevigen van het theoretisch fundament dat je via e-learning hebt opgedaan.

Tijdschema ochtend:

09.30 uur	Inloop met koffie en thee
10.00 – 10.45 uur	Inleiding <ul style="list-style-type: none">• Competenties van een SGG-professional• SGG en eigen grenzen• Vermijding en tegenoverdracht• Wanneer spreken we van SGG• Prevalentie van SGG• Mening en misverstanden
10.45 – 11.00 uur	Pauze
11.00 – 12.30 uur	De belangrijkste kenmerken van LVB <ul style="list-style-type: none">• Intelligentieniveau• Sociaal-emotionele ontwikkeling
12.30 – 13.30 uur	Lunch

Middagprogramma: vervolg kenmerken LVB en theoretische modellen van seksueel grensoverschrijdend gedrag

In het middagdeel van deze bijeenkomst wordt de bespreking van de belangrijkste kenmerken van LVB vervolgd en worden theoretische modellen van seksueel grensoverschrijdend gedrag behandeld.

Tijdschema middag:

13.30– 14.30 uur Vervolg van de belangrijkste kenmerken van LVB

- De gewetensontwikkeling
- Angst, stress en trauma

14.30 – 14.45 uur Pauze

14.45 – 17.00 uur Theoretische modellen en SGG

- Bio-psycho-sociaal model van SGG
- Sociale informatieverwerking
- Leertheorieën
- Hechtingstheorieën en SGG

Deel 2

e-Learning deel 2:

Ter voorbereiding op het ochtendprogramma van de tweede bijeenkomst, doorloop je drie uur e-Learning over diagnostiek en behandelmodellen van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Hier wordt in de tweede bijeenkomst op teruggekomen.

In de elektronische leeromgeving vind je terug welke literatuur je bestudeerd dient te hebben voorafgaand aan de eerste bijeenkomst.

Bijeenkomst 2:

Ochtendprogramma: Diagnostiek van seksueel grensoverschrijdend gedrag

Het ochtenddeel van deze bijeenkomst staat in het teken van de diagnostiek van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Tijdschema ochtend:

9.30 uur	Inloop met koffie en thee
10.00 uur	Diagnostiek van SGG <ul style="list-style-type: none">• Doel en functie van diagnostiek bij SGG• Methoden van onderzoek• Veel voorkomende achtergronden van SGG
10.45 – 11.00 uur	Pauze
11.00 – 12.30 uur	Vervolg Diagnostiek van SGG <ul style="list-style-type: none">• Typologieën• Instrumenten• Het gedragstherapeutisch proces• Functieanalyse, betekenisanalyse en probleem- c.q. delictanalyse
12.30 – 13.30 uur	Lunch

Middagprogramma: behandelmodellen en gesprekstechnieken

In het middagdeel van deze bijeenkomst worden kennis en vaardigheden opgedaan met betrekking tot het inzetten van behandelmodellen en gesprekstechnieken bij mensen met een licht verstandelijke beperking die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen.

13.30 – 15.00 uur Behandelmodellen van SGG

- Het terugvalpreventiemodel
- Het zelfregulatiemodel
- Het Good Lives Model

- Old me / New me

15.00 – 15.15 uur Pauze

15.15 – 16.30 uur Het voeren van gesprekken met cliënten over hun seksuele gevoelens en het SGG

- Vaardigheden
- Attitude
- Tips, aandachtspunten en valkuilen
- Oefeningen (diagnostisch interview: seksuele anamnese, delictketen)

16.30 – 17.00 uur Evaluatie en afsluiting

Toetsing, certificering en accreditatie

Binnen 30 dagen na de laatste bijeenkomst dient de eindtoets gemaakt te zijn via de elektronische leeromgeving. De toets betreft 40 meerkeuzevragen die de opgedane kennis toetsen.

Deelnemers dienen van deze meerkeuzetoets 70% van de vragen correct te beantwoorden om de cursus te kunnen voltooien. Aan dit criterium dient dus voldaan te worden om gecertificeerd te kunnen worden en / of registerpunten te kunnen ontvangen.

Voor deze cursus is accreditatie aangevraagd bij de volgende beroepsregisters:

- FGZP Klinisch psychologen
- VGcT Psychotherapeuten en gedragstherapeuten
- NIP K&J/NVO Psycholoog NIP K&J en orthopedagoog-generalisten
- NIP eerstelijns/LVE Psycholoog NIP eerstelijns/LVE

Aanwezigheid

Cursisten worden geacht op alle geplande contactmomenten aanwezig te zijn en voorbereid te zijn. Wanneer aan deze aanwezigheidsverplichting niet voldaan wordt, dan is het aan de docent om te bepalen of er een vervangende opdracht gegeven kan worden of dat het gemiste onderdeel op een later moment (wanneer de cursus opnieuw uitgevoerd wordt) ingehaald dient te worden.

Literatuur en bronnen:

Verplichte literatuur

Voor deel 1:

Creeden, K. (2009). How trauma and attachment can impact neurodevelopment: Informing our understanding and treatment of sexual behavior problems. *Journal of Sexual Aggression*, , 15 (3), 261-273.

Ward, T. & Beech, A. (2005). An integrated theory of sexual offending. *Aggression and Violent Behavior* 11, 44-63.

Voor deel 2:

Doncker, D. De, Schotte, C. & Koeck, S. (2002). De klinisch psychologische diagnostiek van plegers van seksueel misbruik: een diagnostische strategie en instrumentarium. *Tijdschrift voor seksuologie*, 2002, 26. 46-58.

Lindsay, W.R. (2005). Model underpinning Treatment for Sex Offenders with mild Intellectual Disability: Current Theories of Sex Offending. *Mental Retardation*, 6. Vol 43. 428-441.

Overige bronnen:

Bronnen als websites, online documentaires en digitale artikelen zijn terug te vinden in de elektronische leeromgeving

Aust, S. Is the Good Lives Model of offender treatment relevant to sex offenders with a learning disability? (2010). *Journal of Learning Disabilities and Offending Behaviour* , Volume 1 Issue 3. 33-39.

Baas van het gesprek, een methodiek voor het houden van gesprekken met slachtoffers en plegers van seksueel misbruik. Garante Groep, Sliedrecht.

Berg, J.W. van den & Brand, E. (2008). De prevalentie van zwakbegaafden en licht verstandelijk gehandicapten binnen de groep plegers van seksueel grensoverschrijdend gedrag in de TBS. *Tijdschrift voor Seksuologie*, 32, 67-72.

Berg, J.W. van den & Vogel, V. de (2011). Risicotaxatie bij forensisch psychiatrische patiënten met een licht verstandelijke handicap: hoe bruikbaar zijn bestaande risicotaxatie-instrumenten? *Tijdschrift voor Psychiatrie*, 53, 83-93.

Cortoni, F. & Marshall, W.L. (2001). Sex as coping strategy and its relationship to juvenile sexual history en intimacy in sexual offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 1, 27-43.

Didden, R. (Ed.), *In perspectief: gedragsproblemen, psychiatrische stoornissen en lichte verstandelijke beperking* (66-83). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Grand, le., B., Lutjenhuis, B. & Solodova, A. (2002). Behandeling van zwakbegaafde en licht verstandelijk gehandicapte plegers van seksueel misbruik. *Directieve Therapie* 23, pag. 82-102.

Haaven, J. Little, R. & Petre-Miller, D. (1990). *Treating intellectually disabled sex offenders: A model residential program*. Orwell: The Safer Society Press.

Hag, B. ten & Horn, J. van (2004). Problemen met intimiteit en seksualiteit bij zedendelinquenten; theorie, onderzoek en behandeling. *Directieve Therapie* 24, 4, 315-333.

Hag, B. ten (2005). Elementen van een seksueel vormingsprogramma voor zwakbegaafde plegers van zedendelicten. *Tijdschrift voor seksuologie* 29, 161-1676.

Janssen, G.C., Schuengel, C., Stolk, J. (2002). Gedragsproblemen bij mensen met een ernstige verstandelijke beperking, gehechtheidsproblemen en psychologische stress. *Nederlands Tijdschrift voor de Zorg aan verstandelijk gehandicapten*, 1, 3-20.

Janssen, G.C., Schuengel, C. (2006). *Gehechtheid, stress, gedragsproblemen en psychopathologie bij mensen met een verstandelijke beperking: aanzetten voor interventie*. In: Didden, R. (Ed). In perspectief: gedragsproblemen, psychiatrische stoornissen en lichte verstandelijke beperking (66-83). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Lemerise, E & Arsenio, W. (2000). An Integrated Model of Emotion Processes and Cognition in Social Information Processing. *Child Development*, 71 (1), 107-118.

Lindsay, W.R. (2002). Research and literature on sex offenders with intellectual and developmental disabilities (mini-review). *Journal of Intellectual Disability Research*, 46, 74-85.

Lindsay, W.R. (2008). The Ward and Hudson Pathways Model of the Sexual Offence Process Applied to Offenders With Intellectually Disability. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*. Vol. 20, No 4. 379-392.

Mann, R. & Beech, A.R. (2003). *Cognitive distortions, schemas and implicit theories*. In: T. Ward, D.R. Laws, & S.M. Hudson (Eds), *Theoretical issues and controversies in sexual deviance* (pp. 135-153). London: Sage.

Ward, T. & Hudson S.M. (2000). A self-regulation model of relapse prevention. In D.R. Laws, S.M., Hudson & T. Ward (eds.). *Remaking relapse prevention with sexual offenders*. 79-101. Londen: Sage Publications.

Ward, T. & Mann, R. (2004). Good lives and the rehabilitation of offenders: A positive approach to treatment. In P.A. Linley & S. Joseph (Eds.), *Positive psychology in practice*. 598-616. Hoboken, NJ: Wiley.

Ward, T. & Siegert, R. (2002). Toward a comprehensive theory of child sexual abuse: a theory knitting perspective. *Psychology, Crime & Law*. Vol. 8. 319-351.

Ward, T. & Mann, R. (2004). Good lives and the rehabilitation of offenders: A positive approach to treatment. In P.A. Linley & S. Joseph (Eds.), *Positive psychology in practice* (598-616). Hoboken, NJ: Wiley.